

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 547. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm01-shoot-idm140207696100064/facsimile.pdf> (tilgået 13. marts 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, I. Bind

gen af Livet i Aurora's Palads, Igessom denne spagende, lykkelige Kjærlighed er Relief for Hæresindens dybere og ulykkelige". Bladet finder endelig Anledning til at takke Forfatteren, »forli Sædelskabets intetsteds saares under Læsningen af Digtet. — Noget, som de yppige Skildringer, de mythologiske Emner saa ofte foranledige, vanskeligen ellers kunne siges frie for". Ny Portefeuille II 1844, Side 140—41 taler om Diggets "fuldende Versification" og kalder det „en aldeles selvstændig Digtning, fuld af Følelse og Dybde. Ved disse Egenskaber er det, at „Tithon" danner en Overgang i Paludan-Müllers Digterliv; thi medens han næsten bestandig tidligere Igessom undveg Lidenskabernes Storm og Følelsernes kraftfulde Bolgeslag, eller lod dem dee hen i klingende Sproghantasier, er der pas ikke faa Stedes i „Tithon" en Energi og Underlighed i Følelsen, en Dybde og Styrke i at udtrykke den, der synes at tyde hen paa, at et mere kraftigt og gedigent Liv begynder at røre sig hos ham, at han har vundet Erfaring i Livets Skole, og at han forstørre at drage Frugter af sin Erfaring". Bladet finder forsvigt, at „Kjærlighedshistorien mellem Zephyr og Flora er i sig selv ubetydelig og Dictionen desuden plættet med adskillige Udryk, der smage vel københavnske, og som man her har dobbelt ondt ved at forsone sig med". Kjøbenhavn-Posten 1844, No. 114 er helt igennem misfornøjet, den finder i Digtet „Mangel paa Holdning, paa Herredømme over Stoffet betragtet fra det dramatiske Standpunkt, paa en conseguent Gjennemførelse af Hovedcharactererne, der gjør det til en Umulighed at følge Tithons og Aurora's jordiske og himmelske Vandringer med den Interesse, hvormed man t. Ex. læste baade „Amer og Psyche" og formenneligt „Venus".... Men nu Ideen, som skal ligge til Grund for det hele, „Tanken dog, som Digtet slutter inde", hvor findes den, hvor træder den tydeligt og klart frem, saa at den med Letthed og saa at sige med Nødvendighed gaaer over i Læserens Bevidsthed? Vi bliver, at vi ikke vide det, uaglet Forfatteren paa det Bestemteste fortæller os om, at den „ikke blot i Oldtidsdybet boer, end paa Tidens Strom man vil den finde", og uaglet vi liftroes os selv at være nogenlunde hjemme i begge Dele, men formenneligt dog i det sidste". Fædrelandet 1844 No. 1572—73 indeholdt en lang Ann meldelse af P. L. Møller (optrykt i hans Kritiske Skisser 174—91); han finder, at Digtet mas i Totaliteten ansees som forfejet; om de Scener, der foregaar paa Jorden, siger han, at de „vere væsentlig skrevne i antik Aand; de have i alt Faid en homersk Duft, hvilket ofte, naar man blot dysser ved det Enkelte, gør en fortræfflig Virkning. I disse Scener marker man desuden et assent, varmt Menneskehjertes Pulsslag, en egte menneskelig Aand udfolder sig der med poetisk Rigdom og Skjønhed, uden rimet Blomstersprog og torn Klingklang; ja, hvis man pdtog dette Parti af alt dat Øvrige, vilde det vise sig som et Fragment af et overordentlig skjønt Digt"; men i Scenerne i Morgenrodenes Rige ser han „plat Nutidsagtighed, eller moderne Trivialitet, i Scenerne mellem Zephyr og Flora, som aldeles forstyrre Indtrykkets Harmonie. Midt imellem den trojanske Hellicet og Morgenrodenes Åthersprog-talende Væsener, troe vi os pludselig bensatte til Kjøbenhavns Gader, vi troe at høre Repliker af „Aprilsnarrene" eller „Evenlyret i Rosenborghave". Corsaren 1844 bragte i sit No. 190 følgende „Ann meldelse":

Literatur.

„Tithon", dramatisk Digt af Paludan-Müller.
 „Tanken dog, som Digtet slutter inde,
 (Perlen lig, der i en Musling groer)
 Ikke blot i Oldtidsdybet boer;
 End paa Tidens Strom man vil den finde".
 Fortalen til „Tithon".

Personerne.	
Tithon	Prinds af Troja.
Electra	hans Kone.
Menesthos	hans Ven.
Skopas	Tjaner.
Aurora	Morgenredens Dronning.
Flora, Zephyr, m. fl.	

Iste Act. Iste Scene.

Tithon ens i Landen.

No har jeg det dog godt, jeg har en smuk Kone, min Fader Laomedon har bestemt mig en klekkelig Apanage; Folket holder af mig som af enhver Kronprinds; men desværet er jeg ikke fornuftig. Jeg higer efter Noget ... Gud veed hvad. Efter antike Begreber er jeg forelsket i en Gudinde, efter moderne Begreber burde jeg drinke blodrensende Thee. Saa er det dog meget behageligere at være antik, og jeg vil efter Sagnet forelske mig i Aurora. (Tithon lægger sig til sove; Aurora kommer, som hun var kaldet, og hører ham til sit Rige.)

2den Scene.

Menesthos. Skopas.

Menesthos. I Guder! Blot der ikke er tilstede Tithon en Ulykke! Tag Din Kjortel, o, Skopas, og spring hen paa Adressekontoret med denne Efterlysning: (læser op) „lafte side er min elskede Mand Tithon bortgaet og er senere ikke kommen tilbage. Han var iført en rad Tunica, Hørgarns Skjorte og Sandaler. Alle og Enhver, som kunne give nogen Oplysning om ham, bedes snarest mulig at henvende sig til mig. Enbedigst Electra“. Det er bedst, vi sætte til: „En Stok er plænt“, for at fåse det ind endnu inorgen. Skynd dig nu, Skopas.

Skopas. Det behøves Altsammen ikke. Tithon er bortført af Aurora, jeg saa det med mine egne øine.

Menesthos. Snek, kjender Du Aurora?

Skopas (græder). Skjendt jeg er slet og ret Hynde paa det idaiske Bjerg, saa har jeg dog i min Ungdom faaet en god Opdragelse i de Massmannske Søndagskoler, og jeg har udtrykkelig læst det i Mythologien. Nu er Tithon borte, følgelig har Aurora bortført ham.

Menesthos. Det maa rigtignok ind-

rommes, at det er den greske Maade at betragte slig en Udeblivelse paa. Efter antike Begreber er Friberet ikke comt til America, men Hermes, Guden for de utro Kasserere, har bortført ham.... Lad mig see: Medens Tithon er borte, skal jeg være Electras troe Ven og Vogter. Jeg gaar ind for at klæde mig paa til min Rolle. Bed Minet komme ind og frisere mig.

2den Act. Ålherriget.

Decorationerne: Ålhverfandet omgivet af Ålhervandet, noget hørte sees Ålherven, beskyldet af Ålherbolger og bekrænset med Ålhertang. Poetisk Duf, dico Morgenrøde og Mangel paa Ideer.

Iste Scene.

Zephyr. Flora.

Zephyr. Flora! Saa fortæller jeg Din Madmoder, at vi ere hemmelig forlovede, jeg gør, Du.

Flora. Aa, nei, Zephyr, jeg er saa bange, det skal gaa godt.

Zephyr. Sikke Snek! der kan jo ikke være det Ringesie! Veien; vi havde jo de bedste Anbefalinger fra alle Digtterne for serbar og ædrueligt Vandet. Vil Du see, hvad H. C. Andersen skrev i min Stam bog? Det er, ved Gud, syndeligt.....

Flora. Ak, Zephyr, lad os vente, jeg har en ganske uforklarlig Angst.

Zephyr (sorgerlig). Det sagde ogsaa igaar Recensenten af „Tithon“, at Din Angst var ganske uforståelig. Husk, at vi bleva gift i „Amor og Psyche“; skulle vi endelig nu begynde forfra, saa skal det s'gu ogsaa gaae i eu Part.

Flora. Saa gør det da, Zephyr; men jeg er saa gruelig angst.

2den Scene.

Aurora. Tithon.

Aurora. Nu, min Fysle, hvorledes befunder Du Dig hos mig?

Tithon (lenkt). O, ypperligt, prægtig, magekast! Men, kjære Aurora, hvad sige Dine Undersaatter til, at Du gør et saa umaaadeligt Forbrug af gylden Mørgenrude, aegte Dugperler og Gaaesleverposteier, ikke at tale om, at vi hver Aften holde Balpar?

Aurora. Fryg ikke, min Eiskede, jeg har en admærket Leerbuck.¹⁾

Tithon. Men Endgærtet, saade Aurora? Hvorledes vil det stemme med Normalreglementet?

Aurora. Aa, jeg viser blot Normalreglementet lidt ud; men lad os ikke tale om slige Ting.

Tithon. Sig mig endnu blot een Ting: Naar der engang ingen Penge ere i Kassen, hvad da? Hvorledes vil Du trætere Din fremmede Fyrste?

Aurora (efter nogen Betenkning). Saa sælger jeg maaskee en af mine fjernere Øer..... men tal nu om andre Ting, mit Eiskede!

Tithon (til Souffleuren). Slaa op etsteds i „Amor og Psyche“, der staar det Mestc af, hvad jeg har ni sige.

Aurora. Kan Du ikke finde noget Originalt, saade Tithon?

Tithon. Det er yderst vanskeligt, da Situationerne lige hinanden saa meget. Vent til Ste Act, der bliver jeg original.

3die Scene.

Tithon ene og grunblende.

Denne Ring, som jeg troede tabt og nu glemmer, betyder naturligvis Erindringen; ved Synet af den skal jeg efter mindes Jorden og faae Lyst til at komme derved. Og, i Sandhed, jeg har des en ung Kone og gode Venner, det er min Sjel paa Tiden at jeg kommer afsted. Aurora! jeg vil ned paa Jorden.

Aurora (kommer). Ak! hvad vil Du deer? Blyv hellere her.

Tithon. Nei, jeg vil derved! Uvirk somt og hæderlest hengaaer her mit Liv, medens mine Collegen dervede have holdt en Forsamling i Helbeks Amt, Scavenius er blevne adlet og Direktnick Holmfeldt smær Lauchner om sin Isse.

Aurora. Jeg synes, Du har det saa godt her. Troer Du ikke, at det er bedre at bade sig i Ætheren og opvarres af Nymphen efter at have drukket Udedelighedens Dril, end at haas paa Hovedet af „Fedrelaudet“ og daglig frues med, at Dine Husemand skulle have Arvehesto istedefor simpelt Faste?

Tithon (truende). Dersom Du ikke lader mig komme ned, sætter jeg Dig i „Aftenbladets“ Fenilleton som Novelle.

Aurora (indigneret). Saa gaal Gaa, Utaknemlige! Men hvor skal jeg treffen Dig igien?

Tithon. Jeg veed ikke, hvor jeg skal sætte Dig Stævne.

Aurora. Kl. 7 i overmorgen paa Hjørnet af Pilestræde og Sværlegate?

Tithon. Paa Gademæster reflecteres ikke.

Aurora. Naa, ja, ja! Jeg finder Dig nok. Kom, nu skal jeg kære Dig ned.

3die Act.

Tithon, siden Skopas og Menesthos.

Tithon. Saa, nu er jeg ved Troia. Den løber Floden Sinais ..... men hvor Satan er Troia? Enten har Maskinmesteren glemt at sætte Byen op, og i saa Fald maae vi pilse af Rossi og Torre, eller Troja er virkelig borte. For F —! Brolegningocommissionen skulde da ikke have solgt den for Steen? ..... Jeg vil spørge Hyrden derhjemna. Hei, Du, Fyr! hvor er Troja?

Skopas. De har nok ikke fast Odysseen, go'e Herre! Troja er ødelagt i den troianske Krig.

Tithon. Aa, Sludder! For et Par Dage siden stod Byen der, saa vist som jeg staar her, en Synder for Gud.

Skopas (afsides). Naa, vent Du bare, til Dr. Thornam faaer sit Galehospital i stand.

Menesthos (kommer). Hvad er det for en fremmed Mand, Du taler med, Skopas?

Skopas. Det er en Straussianer af den Bræchnerske Skole, hvis Overbe-

¹⁾ Politimester i Kobenhavn i Fyrrenne.

vilsmind har ført ham bort fra Troen paa Odysseen og den trojanske Krig.

Menesthos. Saa vil jeg stik imod det theologiske Fakultet, examineere ham nogen nædere. (Til Tithon): O, Fremmede! Hvo er Du? Har Du Pas?

Dog, hvorfor skulle vi To staae her og gjøre Nat af hinanden og spende Læsernes Nygierighed? Du er Tithon, og jeg er Menesthos. Du kommer fra Aurora og veed ikke af, at Du har været borte i 50 Aar, og at i den Tid Din Rige og Din helle Familie er ødelagt.

Tithon. Halvtredindstyve Aar!.... Dog, jeg forbeholder mig at komme tilbage til min Forbanselse devorver Electra, min Kone, lever naturligvis?

Menesthos. Ja; men hun doer imorgen af Glæde over Din Hjemkomst.

Tithon. Min unge, smukke Kone! Hvor megen hansklig Lyksalighed er jeg gaad glip af! Dog, ... man kan jo ikke være her og der og Straalemester tillede. (De gaae ind til Electra).

4de Act.

Berlingskes Kritiker. Paludan Müller.

Kritikeren. Tithon har soret og forbandt sig paa, at han ikke maaer vil gaae op til Aurora, han er roent resende — hvad gjøre vi nu, Hoistærede? Værket bliver saa indskrenket til 3 Akter, og en saa tynd Bog vil De da ikke dedicere til Hs. M. Kongen.

Paludan-Müller. Han skal agn derop, enten han vil eller ej. Hier hilft kein Maulspitzen, hier muss gepfiffen werden.

Kritikeren. Men hvorledes? De vil da ikke lade ham føre derop med Politiet?

Paludan-Müller. Ja, jeg veed ikke, hvorvidt jeg kunde gaae i min Desparation ..... Her, veed De hvad, jeg gør ham en Sovedrik og lader saa Aurora igjen borreføre ham.

Kritikeren. Ypperligt. Gud fordonne mig! Det er denne Hjældom paa Ideer, der aldrig udarter til Tomhed, hvorpaa De er saa Salams rig....

Paludan-Müller. Du smørger....

Kritikeren. Jeg er ikke frimodig. De veed nok, vi ere alle frimodige paa Contoirret.

5te Act. *Aetherriget.*

Tithon. Aurora.

Tithon. Det er det, jeg ikke kan forståe mig paa: hvorledes jeg, forrige Gang jeg var her, ikke mærkede det Ringeste til, at jeg blev gammel, og nu bliver affaldigere med hvert Minut.

Aurora. Det er ogsaa noget ubegribeligt; men jeg skal nok gjøre Dig ting igen. (Forsøger at opvarme ham).

Tithon. Det hjælper ikke. Jeg bliver aldrig Meuneske mere. Jeg er saa træt. Gud give jeg kunde døe!

Aurora. Jeg vil sage Lægehjælp. Den staaser en dygtig Læge udenfor, jeg vil lade ham komme ind (ringer).

Ernst Mahner (kommer ind).

Tithon. Kan Du hjelpe mig? Jeg har faaet Gift, Gift, som gør mig udsædlig.

Ernst Mahner. Bruder! Wenn Du Nichts als Wasser getrunken hättest, hättest Du kein Gift getrunk'n. Uebrigens gehöre ich mich mit dem Todtschlagen nicht ab; es sollte denn sein, dass man den Eintritt zu meinen Vorlesungen nicht bezahlen wollte. Zu dem Zwecke musst Du aber einen graduirten Arzt suchen.

Tithon. Saa lad en ordenlig Læge blive hemmet.

Aurora. Her en dygtig Læge, Dronningens egen Livlæge.

Tithon (til Overlæge Jacobsen). Kan Du draebe en Udsædlig?

Overlæge Jacobsen. Det skulde jeg mene. (Han lægger [!] to Fonteneller paa Tithons Been, og Tithon deer).

Tithon. Adieu!

Charlotte Bouronville fortæller i sine „Erindringer“ (Side 56—57): „Fader [den berømte Balletmaster] holdt ikke af Linge Bøyer, og det var måske kun Frygten for de 5 Akter, der gjorde, at han, som ellers aldrig havde Fordomme, ikke ville lade sig bevege til at læse „Tithon“, som jeg netop sværmede mest for af alle Paludan-Müllers Værker. Endelig gav Fader efter